

Spotlight

Een onderwerp telkens beknopt uitgelicht

Dit keer,

De impact van de COVID-19-pandemie op de volledige werkloosheid – de eerste lockdown en daaropvolgende versoepelingsperiode

Inleiding

14 maart 2020 luidt het begin in van de coronacrisis. Vanaf dan start een eerste lockdown waardoor de economische activiteit danig wordt verstoord. Dit had grote gevolgen voor de werkenden die indien ze niet voldoende fysieke afstand konden bewaren van hun collega's of niet konden thuiswerken, verplicht werden het werk neer te leggen. Hierdoor werden een uitzonderlijk grote groep werkenden tijdelijk werkloos. Voor de werkzoekenden betekende dit het begin van een periode waarin het (terug) intreden op de arbeidsmarkt bemoeilijkt is. De daardoor mogelijks verlengde werkloosheidsduur kan gevolgen hebben voor de uitkeringshoogte en in sommige gevallen ook op het recht op een uitkering. Met betrekking tot de volledige werkloosheid zijn er daarom twee reglementaire wijzigingen doorgevoerd, om de eventuele negatieve gevolgen voor de werklozen die gepaard gaan met een langere werkloosheidsduur op te vangen.

Ten eerste is er een bevrozing van de degressiviteit van de uitkeringen vanaf 01.04.2020 tot minstens 30.09.2021. Dit betekent dat de werklozen tijdelijk niet overgaan naar een lagere uitkeringsfase, hoewel hun werkloosheidsduur stijgt. Met andere woorden daalt hun werkloosheidsuitkering tijdelijk niet. Daarnaast is er ook een verlenging van het basisrecht op inschakelingsuitkeringen voor dezelfde periode als de bevrozing van de degressiviteit. Deze uitkering is beperkt in de tijd. Met de verlenging van het basisrecht wordt de duurtijd van de coronacrisis niet meegerekend om te bepalen of de maximale periode voor het basisrecht op een inschakelingsuitkering bereikt is. In het jaarverslag van 2020 worden deze wijzigingen in detail besproken in deel 1.2.1.5 van Volume 1 en deel 1.2.2 van Volume 2.

De COVID-19 pandemie lijkt in de eerste plaats een directe impact te hebben gehad op de tijdelijke werkloosheid¹. De tijdelijke werkloosheid is immers algemeen gevoeliger voor economische schommelingen en schokken dan de volledige werkloosheid, waartegenover ze een bufferfunctie vervult. Tijdens deze eerste maanden van de COVID-19-pandemie fungeerde het stelsel van de tijdelijke werkloosheid echter ook als instrument om de economische impact voor ondernemingen te verzachten en de koopkracht van de

werknemers op peil te houden. Niettegenstaande dringt ook een analyse van de impact van de COVID-19 pandemie op de volledige werkloosheid zich op. We bekijken in deze spotlight hoe er (voorlopig) een structurele werkloosheids crisis is vermeden omdat de tijdelijke werkloosheid als buffer heeft stand gehouden tijdens de periode van de eerste lockdown en versoepelingen (maart 2020 tot en met september 2020). Concreet bekijken we de evolutie van de volledige werkloosheid van de maanden maart tot en met september 2020, de doorstroom van tijdelijke werkloosheid naar volledige werkloosheid en de groep niet-vergoede werkzoekenden. De gegevens voor deze spotlight worden per referentemaand gepresenteerd. De gegevens voor de volledige werkloosheid worden in lijn met de standaardmethode uitgedrukt in fysieke eenheden (dit zijn het aantal betalingen per maand)². De in- en uitstroom wordt voor zowel de tijdelijke als de volledige werkloosheid in personen uitgedrukt. De in- en uitstroom wordt op maandelijkse basis berekend. Men stroomt in als men in de referentemaand X een betaling kreeg maar er geen betaling werd uitgevoerd voor de maand X-1. Analoog stroomt men uit in referentemaand X als men in referentemaand X-1 een betaling kreeg maar er geen betaling volgt in X.

¹ Zie ook 'De impact van de COVID-19-pandemie op de tijdelijke werkloosheid – de eerste lockdown en daaropvolgende versoepelingsperiode'

² Meer informatie betreffende de methodologie en de standaard-eenheden van de betaalstatistieken is terug te vinden op <https://www.rva.be/nl/documentatie/statistieken/methodologie/betaalstatistieken-federaal>

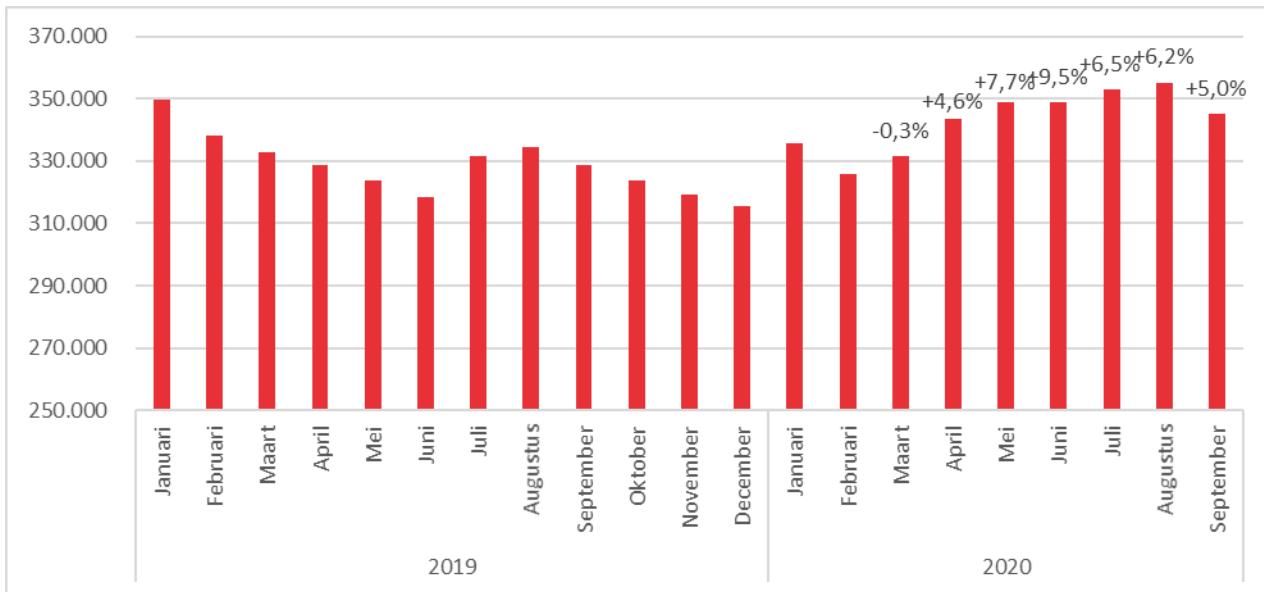
1

Evolutie van de volledige werkloosheid

Grafiek 1 presenteert cijfers van de werkzoekende uitkeringsgerechtigde volledig werklozen (UVW-WZ) per referentemaand. Vanaf februari 2020 evolueert het aantal betalingen voor volledige werkloosheid in stijgende lijn, en vanaf april 2020 is er een stijging op jaarbasis merkbaar. Er is een zeker stagnering van de cijfers in juni (348.721 fysieke eenheden in vergelijking met 348.862 fysieke eenheden in mei), en een terugval van 2,8% in september 2020 in vergelijking met augustus 2020.

Voor de maanden maart tot en met september 2020 zijn er gemiddeld 346.635 betalingen per maand. Dit is een stijging van 5,6% in vergelijking met dezelfde periode in 2019 (328.346 fysieke eenheden). Er is dus een voorlopig beperkte stijging van het aantal volledig werklozen door de coronacrisis, maar deze doorbreekt wel de trend van dalende cijfers voor de volledige werkloosheid die we sinds 2014 optekenen.

Grafiek 1
Aantal UVWWZ per referentemaand (in fysieke eenheden)

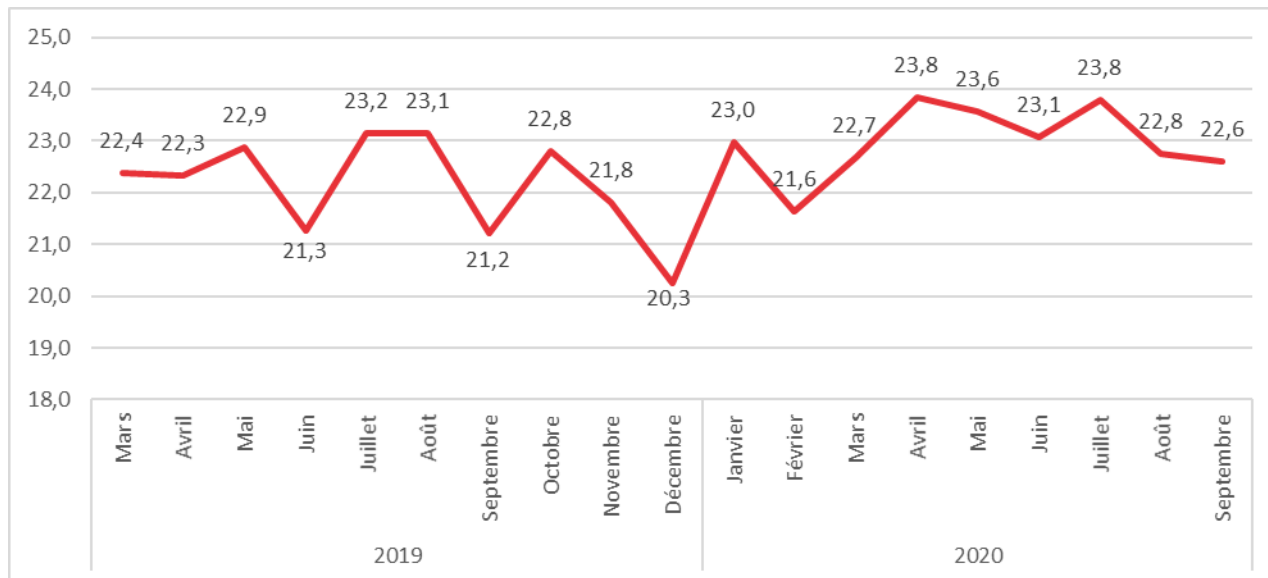

Bekijken we het gemiddelde aantal dagen per UVW-WZ dat er een uitkering volledige werkloosheid betaald wordt (Grafiek 2), dan zien we dat het gemiddeld aantal dagen sinds april 2020 hoger ligt dan daarvoor. Er is duidelijk een effect te zien van de lockdown, waardoor werklozen vaker een volledige maand werkloos waren zonder die periode te onderbreken met kortstondige periodes van werk

(gelegenheidswerk, dag of week contracten interim, etc.). In augustus ligt het gemiddeld aantal vergoede dagen net onder de waarde van augustus 2019, maar in september liggen de cijfers weer terug verder uit elkaar (22,6 vergoede dagen in 2020 terwijl het slechts 21,2 was in 2019).

Grafiek 2

Gemiddeld aantal dagen volledige werkloosheid per UVW-WZ per referentemaand

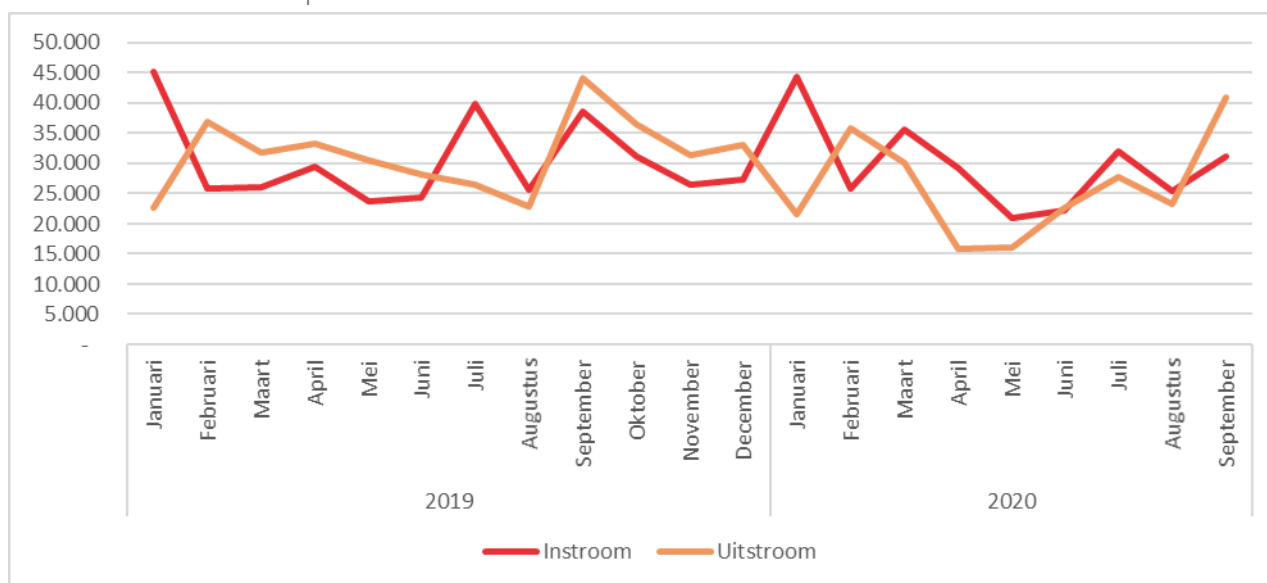
Om de evolutie van de volledige werklozen in de laatste maanden beter te begrijpen bekijken we ook de in- en uitstroom van de UVW-WZ (Grafiek 3). Normaliter volgt de instroom een seizoensgebonden trend, met verhoogde instroom in januari door contracten, projecten, etc. die eindigen in december, en in juli en september gerelateerd aan eindpunten binnen de academische kalender. Januari en februari van 2020 volgen in dit opzicht de normale trend. De lockdown heeft als effect gehad dat de instroom een onverwachte piek heeft in maart, waarna er een dalende lijn is tot in mei. In juli en september zijn er pieken die in lijn liggen met de normale trend, hoewel ze minder hoog zijn dan in 2019. Dit laat zich misschien deels verklaren door de versoepeling van de tijdelijke werkloosheid alsook het moratorium op faillissementen, waardoor men kon vermijden dat

ondernemingen onmiddellijk moesten overgaan tot ontslagen of faillissementen met banenverlies³.

De uitstroom uit de volledige werkloosheid was laag in de maanden maart, april en mei, gezien de daling aan economische activiteit die een werkherhervatting zou kunnen veroorzaken. In juni is er - mede dankzij de versoepelingen die in mei hebben plaatsgevonden - een stijging van de uitstroom die zich verder zet in juli. Na een lichte daling in augustus is er een duidelijke stijging van de uitstroom in september. Voor de periode van maart tot en met september stijgt enkel in juni en september de uitstroom boven de instroom. Het verschil in juni blijft eerder beperkt (343 eenheden) terwijl in september de uitstroom 9.800 eenheden hoger ligt dan de instroom.

Grafiek 3

In- en uitstroom UVW-WZ per referentemaand

³ In totaal gingen in het tweede trimester van 2020 4.736 jobs verloren door faillissement en in het derde trimester 6.222. Dit zijn 94 jobs minder dan in dezelfde periode in 2019 (data afkomstig van het FSO). Deze daling komt er deels doordat ondernemingen voor de

periode van 24.04.2020 tot 17.06.2020 door een moratorium op faillissementen beschermd waren tegen inbeslagname en faillissement.

2

Instroom vanuit tijdelijke werkloosheid omwille van het coronavirus

Het aantal werklozen dat doorstroomt van tijdelijke naar volledige werkloosheid is nog beperkt: 57.183 personen of 4,4% van de personen die tijdelijke werkloos zijn geweest omwille van de coronacrisis zijn in de daaropvolgende periode (april tot en met december)⁴ in de volledige werkloosheid terechtgekomen. Dit lijkt erop te wijzen dat een stopzetting van de tijdelijke werkloosheid in de meeste gevallen ook een herneeming van de job inhoudt.

We moeten hierbij rekening houden met sectorale verschillen. Grafiek 4 toont het aantal tijdelijk werklozen die zijn doorgestroomd naar de volledige werkloosheid per sector. De dienstensector en de 'andere' sector hebben de grootste proportionele uitstroom uit de tijdelijke werkloosheid naar volledige werkloosheid. De instroom vanuit tijdelijke werkloosheid is het kleinst voor de industrie (1,8%).

De bovengemiddelde instroompercentage bij de sector 'andere' is te herleiden naar de vervoer en transport subsectoren. Zo stromen er van de subsector 'Vervoer te land en vervoer via pijpleiding' 2.094 personen (4,9% van het aantal personen tijdelijk werkloos voor deze subsector) en van de subsector 'Opslag en vervoerondersteunende activiteiten' 1.374 personen (6,1%) in vanuit tijdelijke werkloosheid. Ook bij de veel kleinere subsector 'Luchtvaart' zien we een

bovengemiddelde doorstroming van tijdelijke werkloosheid naar volledige werkloosheid (298 personen of 5,2%).

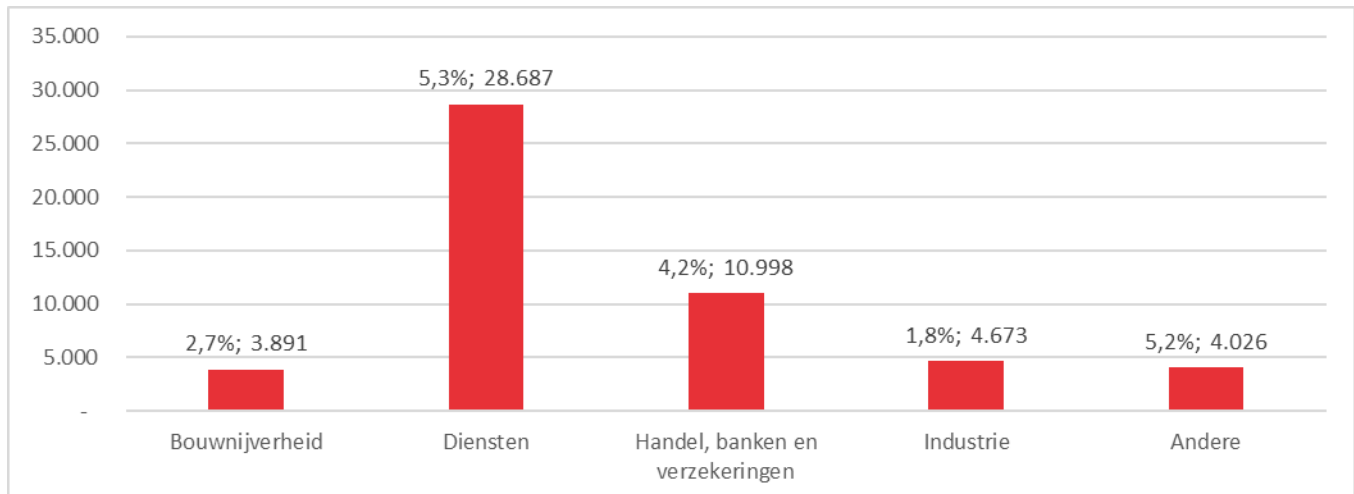
Bij de diensten hebben de grote subsectoren 'Terbeschikkingstelling van personeel' (9.285 personen of 16,3%), 'Eeten drinkgelegenheden' (4.951 personen of 7,0%) en 'Onderwijs' (1.977 personen of 14,1%) een grote doorstroom naar volledige werkloosheid vanuit tijdelijke werkloosheid. Daarnaast zijn er vele kleinere subsectoren met betrekking tot cultuur en vrije tijd die een hogere doorstroom hebben.

Bij de handel, dat gemiddeld scoort qua instroom vanuit tijdelijke werkloosheid, heeft de grootste subsector 'Detailhandel, met uitzondering van de handel in auto's en motorfietsen' toch een aanzienlijke doorstroom (7.160 personen of 6,4%).

De doorstroom van tijdelijke naar volledige werkloosheid ligt relatief gezien op eenzelfde niveau als voor de crisis. Van de tijdelijk werklozen van maart tot en met september 2019 kwam 4,1% terecht in de volledige werkloosheid (opvolgperiode april tot en met december 2019). De percentages per sector liggen in lijn met de verdeling die we terugvinden voor de coronacrisis: 6,0% voor diensten, 5,4% voor andere, 4,1% voor handel, 3,3% voor bouwnijverheid en 2,2% voor de industrie.

Grafiek 4

Instroom vanuit tijdelijke werkloosheid omwille van het coronavirus per sector (in unieke personen)

⁴ Ter verduidelijking wordt een instroom vanuit tijdelijke werkloosheid gezien als een uitkering volledige werkloosheid ontvangen voor een maand die later ligt dan de laatste uitkering tijdelijke

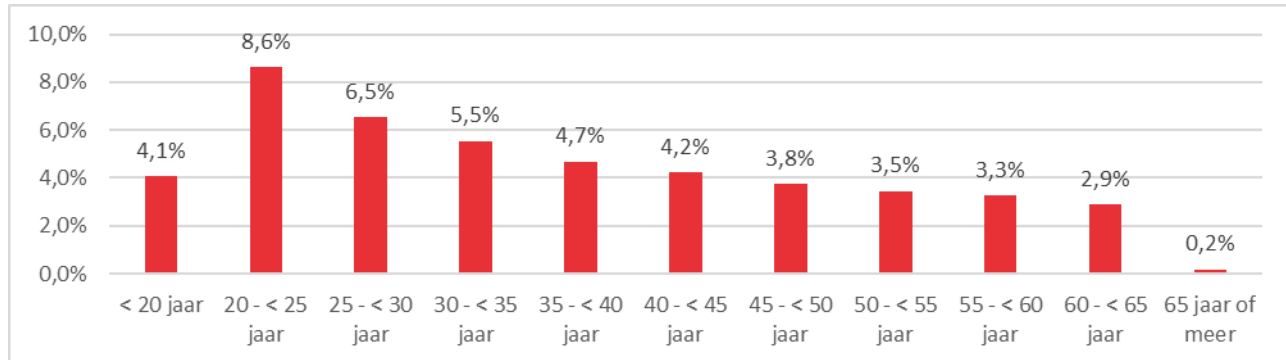
werkloosheid omwille van het coronavirus. Dit kan met enkele maanden tussen zijn, waarin men weer naar het werk is gekeerd.

Bekijken we het geslacht van de instromers uit tijdelijke werkloosheid dan vinden we dat 5,3% van de vrouwen doorstroomt naar volledige werkloosheid tegenover 4,5% van de mannen. Ook naar leeftijd zijn er verschillen in doorstroompercentage. Van de tijdelijke werklozen van 20 tot 25 jaar

stromen er 8,6% in in de volledige werkloosheid. Met het stijgen van de leeftijd daalt dit percentage. Zo stroomt er nog maar 2,9% van de tijdelijke werklozen van 60 tot 65 jaar door.

Grafiek 5

Instroom vanuit tijdelijke werkloosheid omwille van het coronavirus per leeftijdscategorie (in unieke personen)

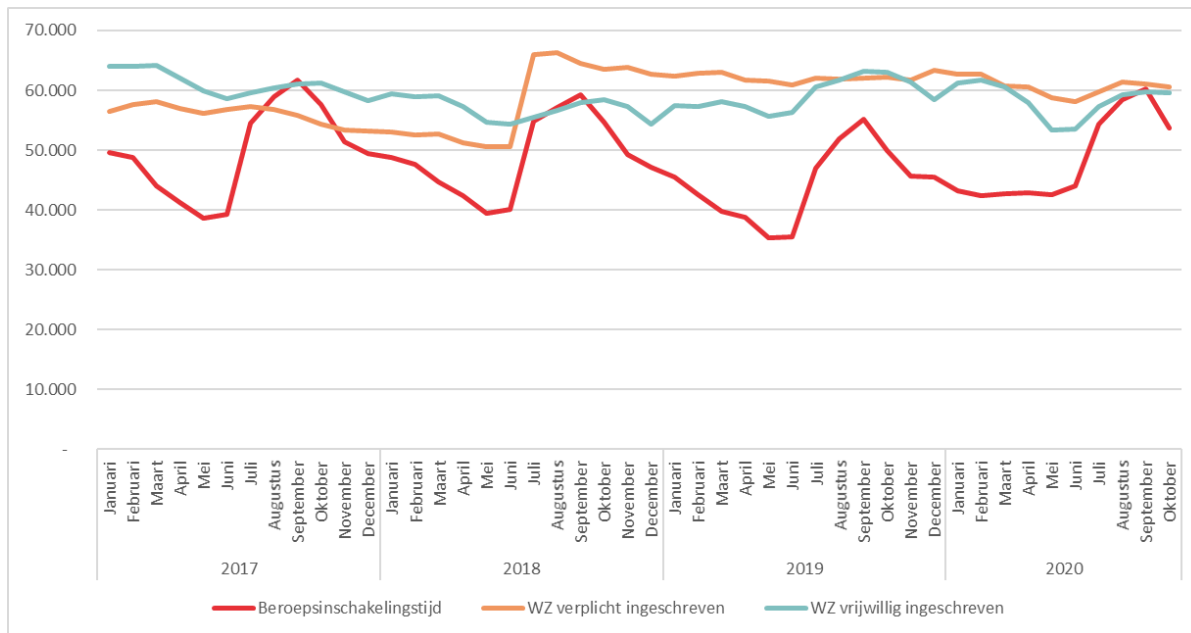

3 Niet-vergoede werkzoekenden

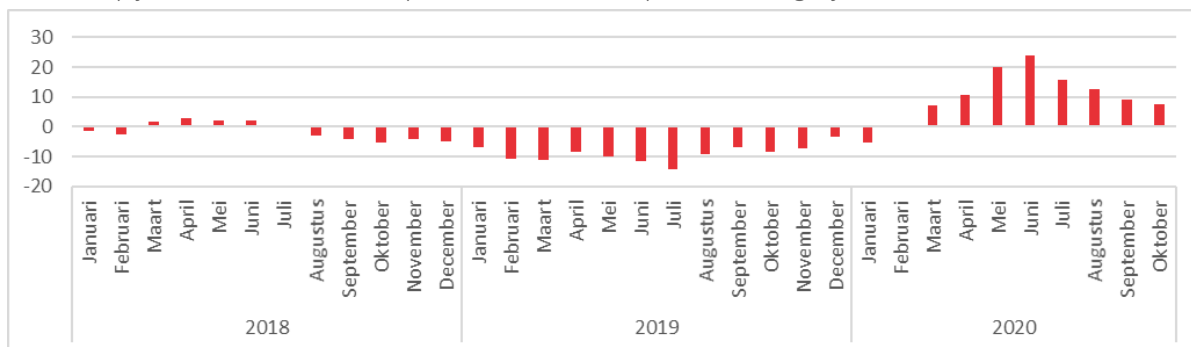
Ten slotte zijn er nog de werklozen die zijn ingeschreven als werkzoekende bij de gewestelijke diensten, maar die geen werkloosheidsuitkering ontvangen. Tot deze categorie behoren de jongeren in de beroepsinschakelingstijd, de vrijwillig ingeschreven en de verplicht ingeschreven werkzoekenden. Onder de verplicht ingeschreven bevinden zich de gesanctioneerde werklozen, de werkzoekenden ten laste van het OCMW en de werkzoekenden die zijn erkend als mindervalide door de FOD Sociale Zekerheid. Bij de vrijwillig ingeschreven werkzoekenden vinden we heel wat niet-werkende werkzoekenden terug met een vreemde nationaliteit, die zich inschrijven om toegang te hebben tot de Belgische arbeidsmarkt, maar die (nog) geen recht hebben op werkloosheidsuitkeringen. Zowel het aantal verplicht ingeschreven als het aantal vrijwillig ingeschreven werkzoekenden daalt ten opzichte van 2019 (zie grafiek 6). Dit laat zich onder meer verklaren door het feit dat het voor een groot deel gaat om buitenlandse werkzoekenden die de Belgische arbeidsmarkt

betreden. Door de COVID-19 pandemie was er echter minder internationale mobiliteit, waardoor er minder buitenlandse werkzoekenden instroomden in deze groepen. Bij de jongeren in de beroepsinschakelingstijd zien we daarentegen een stijging op jaarbasis (zie grafiek 7). De evolutie van de jongeren in beroepsinschakelingstijd werd opgevolgd, want als deze jongeren er niet in slagen werk te vinden, komen ze na verloop van tijd in het stelsel van inschakelingsuitkeringen terecht. Vanaf het begin van de lockdown zien we een afwijking van de normale dalende trend in de periode van maart tot en met juni, waardoor het verschil op jaarbasis in juni oploopt tot +24%. In de periode daarna, waarin de coronamaatregelen worden versoepeld, zien we nog altijd een stijging. In oktober 2020 is het verschil op jaarbasis +8%. Deze stijging ligt echter in lijn met wat in de vorige jaren werd opgemeten tijdens economisch moeilijkere periodes. De situatie met betrekking tot deze jongeren lijkt dus terug verbeterd in de versoepelingsperiode.

Grafiek 6
Aantal niet-vergoede werkzoekenden

Grafiek 7
Verschil op jaarbasis van het aantal personen in de beroepsinschakelingstijd

4

Te onthouden

Voorlopig is de impact van de coronacrisis op de volledige werkloosheid nog beperkt, met slechts een beperkte toename van het aantal UVW-WZ en een beperkte instroom uit de tijdelijke werkloosheid in de volledige werkloosheid. Hoewel de uitstroom vanaf juni is verhoogd merken we toch nog een hoog gemiddeld aantal vergoede dagen, wat erop kan wijzen dat het opnemen van gelegenhedswerk en interim-werk door werklozen nog niet terug in volle capaciteit zijn opgestart.

Daarnaast hebben we oog voor de jongeren in de beroepsinschakelingstijd. Door de coronacrisis werd de dalende trend voor deze groep onderbroken en groeide deze groep in vergelijking met het jaar voordien eerst sterk aan. In de laatste maanden lijkt de situatie van deze groep terug verbeterd. Als de economische crisis echter blijft aanhouden en deze groep jongeren geen job vindt, zullen ze op termijn in principe hun recht op een inschakelingsuitkering opnemen en zodoende instromen in de vergoede volledige werkloosheid.

We kunnen concluderen dat de tijdelijke werkloosheid zijn functie als buffer nog steeds naar behoren vervult. Hoe sterk de impact van de coronacrisis op de volledige werkloosheid zal zijn, en of de tijdelijke werkloosheid als buffer zal standhouden zal afhangen van het verdere epidemiologisch verloop van de pandemie en de daaraan gerelateerde maatregelen die de economische activiteiten beperken, alsook van de mate waarin de verhoopte economische heropleving zal plaatsvinden.

5 Bijlagen

Ter begeleiding van het lezen van de grafieken 1, 3, 6 en 7 geven we in deze bijlage de onderliggende cijferreeksen weer.

Grafieken 1 en 3

		Verschil op jaarbasis fysieke eenheden		Instroom	Uitstroom
	Fysieke eenheden				
2019	Januari	349.597		45.255	22.610
	Februari	338.077		25.795	36.945
	Maart	332.814		26.134	31.776
	April	328.488		29.386	33.316
	Mei	323.807		23.737	30.420
	Juni	318.570		24.394	28.118
	Juli	331.553		39.973	26.517
	Augustus	334.493		25.619	22.962
	September	328.698		38.580	44.107
	Oktober	323.716		31.246	36.431
	November	319.087		26.511	31.472
	December	315.479		27.412	33.116
2020	Januari	335.628	-4,0%	44.430	21.552
	Februari	325.693	-3,7%	25.788	35.915
	Maart	331.679	-0,3%	35.554	30.086
	April	343.719	4,6%	29.232	15.745
	Mei	348.862	7,7%	20.926	16.008
	Juni	348.721	9,5%	22.323	22.666
	Juli	353.069	6,5%	31.921	27.687
	Augustus	355.224	6,2%	25.370	23.361
	September	345.173	5,0%	31.064	40.864

Grafieken 6 en 7.

	WZ verplicht ingeschreven	WZ vrijwillig ingeschreven	Beroepsinschakelingstijd (BIT)	Vershil op jaarbasis BIT	
	Januari	56.466	63.961	49.653	
	Februari	57.550	64.020	48.852	
	Maart	58.113	64.201	43.964	
	April	56.989	62.084	41.291	
	Mei	56.166	59.997	38.636	
	Juni	56.799	58.637	39.298	
	Juli	57.305	59.621	54.528	
	Augustus	56.810	60.396	58.906	
	September	55.895	61.002	61.711	
	Oktober	54.417	61.158	57.641	
	November	53.363	59.679	51.484	
2017	December	53.241	58.324	49.508	
	Januari	52.993	59.492	48.847	-1,6
	Februari	52.534	58.986	47.616	-2,5
	Maart	52.661	59.053	44.708	1,7
	April	51.209	57.249	42.430	2,8
	Mei	50.509	54.735	39.392	2,0
	Juni	50.628	54.404	40.144	2,2
	Juli	65.924	55.425	54.885	0,7
	Augustus	66.260	56.691	57.113	-3,0
	September	64.506	57.944	59.204	-4,1
	Oktober	63.598	58.368	54.639	-5,2
	November	63.817	57.320	49.328	-4,2
2018	December	62.672	54.414	47.083	-4,9
	Januari	62.294	57.385	45.554	-6,7
	Februari	62.789	57.353	42.501	-10,7
	Maart	62.949	58.051	39.780	-11,0
	April	61.663	57.248	38.771	-8,6
	Mei	61.534	55.741	35.415	-10,1
	Juni	60.860	56.382	35.486	-11,6
	Juli	62.034	60.558	46.955	-14,4
	Augustus	61.853	61.675	51.886	-9,2
	September	62.005	63.115	55.171	-6,8
	Oktober	62.260	63.089	49.955	-8,6
	November	61.754	61.339	45.712	-7,3
2019	December	63.275	58.511	45.437	-3,5
	Januari	62.716	61.296	43.200	-5,2
	Februari	62.762	61.787	42.419	-0,2
	Maart	60.815	60.596	42.678	7,3
	April	60.594	57.960	42.943	10,8
	Mei	58.693	53.427	42.526	20,1
	Juni	58.164	53.459	43.991	24,0
	Juli	59.785	57.283	54.319	15,7
	Augustus	61.343	59.209	58.445	12,6
	September	60.987	59.694	60.179	9,1
2020	Oktober	60.494	59.522	53.777	7,7